

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

кандидат медичних наук, професор

Едуард ЛАЩКОВСЬКИЙ

“ 24 ”

11

2025 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 1 від 18 листопада 2025 р. засідання фахового семінару кафедри публічного управління та адміністрування Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

ПРИСУТНІ:

Нагорняк Михайло Миколайович – доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин – голова семінару;

Драбчук Наталія Юріївна – доктор філософії за спеціальністю 051 Економіка, асистент кафедри публічного управління та адміністрування – секретар семінару;

Сурай Інна Геннадіївна – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування – гарант ОНП «Публічне управління та адміністрування»;

Якубів Валентина Михайлівна – доктор економічних наук, професор, ректор Університету – науковий керівник;

П'ятничук Ірина Дмитрівна – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління – член семінару;

Жук Ольга Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування – член семінару;

Дегтяр Олег Андрійович – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування – член семінару;

Дерев'янка Сергій Миронович – доктор політичних наук, професор професор кафедри політичних наук – член семінару;

Кафка Софія Михайлівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування – член семінару;

Томашевська Антоніна Василівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування – член семінару;

Хом'як Іван Васильович – доктор філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування), асистент кафедри публічного управління та адміністрування;

Малишівський Тарас Володимирович – доктор філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, викладач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування – член семінару;

Гой Наталія Василівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування – член семінару.

3 присутніх – 6 докторів наук та 4 кандидати наук, 3 доктори філософії – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на фаховому семінарі – доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин Нагорняк М. М.

СЛУХАЛИ:

1. Результати дисертаційного дослідження Стефанчука Юрія Дмитровича, аспіранта 4 року денної бюджетної форми навчання за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування на тему «Фінансові механізми розвитку територіальних громад в умовах децентралізації», поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування. Тему дисертаційної роботи «Місцеві фінанси в регіональному розвитку в умовах децентралізації» затверджено на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 6 від 27 червня 2022 р. та уточнено на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Фінансові механізми розвитку територіальних громад в умовах децентралізації», протокол 08 від 25.06.2025 року

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Якубів Валентина Михайлівна.

2. Виступ здобувача Стефанчука Юрія Дмитровича:

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку української держави позначений масштабними трансформаціями у сфері публічного управління, центральним напрямом яких виступає реформа децентралізації. Її ключова мета полягає у формуванні спроможних територіальних громад, здатних самостійно визначати пріоритети локального розвитку, раціонально використовувати доступні ресурси та гарантувати належний рівень добробуту населення. У цьому контексті першочергового значення набуває розроблення та удосконалення фінансових механізмів, які слугують фундаментальною умовою забезпечення фінансової автономії та сталого розвитку місцевого самоврядування.

Фінансова децентралізація відкрила нові можливості для територіальних громад: зросла частка власних доходів місцевих бюджетів, розширилася податкова база, впроваджено сучасні інструменти міжбюджетного вирівнювання та трансфертної підтримки. Водночас реалізація цих реформ виявила низку проблемних аспектів, серед яких - дисбаланс фінансового потенціалу між громадами, недостатній рівень фінансової дисципліни, обмеженість у залученні позабюджетних ресурсів, а також відсутність ефективних інструментів стратегічного фінансового планування.

В умовах глобалізаційних викликів та необхідності підвищення економічної стійкості саме територіальні громади стають базовою ланкою реалізації державної регіональної політики, формування конкурентоспроможної економіки та утвердження соціально орієнтованого суспільства. З огляду на це,

підвищення дієвості фінансових механізмів розвитку громад набуває виняткової ваги як у теоретичному вимірі, так і у практиці публічного управління.

Актуальність досліджуваної проблематики зумовлюється також потребою пошуку оптимальних інструментів збалансованого розвитку територій, запровадження сучасних фінансових технологій, стимулювання інвестиційної активності та розвитку партнерства між органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадянським суспільством. Ефективне розв'язання цих завдань вимагає наукового обґрунтування нових підходів до побудови й удосконалення фінансових механізмів, які враховують специфіку децентралізованої моделі управління та орієнтуються на посилення фінансової спроможності громад.

Таким чином, дослідження фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізаційних процесів є актуальним і має важливе як теоретичне, так і прикладне значення. Його результати сприятимуть виробленню ефективних управлінських рішень, зміцненню фінансової стійкості громад та забезпеченню сталого розвитку регіонів України.

Метою нашого дисертаційного дослідження є розробка й обґрунтування пропозицій щодо удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації.

Об'єктом дисертаційного дослідження є процеси публічного управління розвитком територіальних громад в умовах децентралізації.

Предметом дисертаційного дослідження є фінансові механізми забезпечення розвитку територіальних громад в умовах децентралізації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у дисертаційній роботі за результатами дослідження розроблено пропозиції щодо удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, зокрема: *вперше*: обґрунтовано диференційований підхід до вдосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад, який ґрунтується на новому макрорегіональному поділі держави з урахуванням безпекових аспектів та пріоритетів стратегічного планування в умовах післявоєнного відновлення шляхом виділення таких зон: зона небезпеки, прифронтонна зона, опорна зона, тилова зона та тимчасово окуповані території. У межах даного безпекового макрорегіонального поділу розроблено диференційовані підходи до формування пріоритетів та напрямків удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад.

В межах елементів наукової новизни нами удосконалено науково-теоретичні засади та прикладні підходи до модернізації фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, що передбачають формування ефективної та збалансованої системи управління фінансовими ресурсами, орієнтованої на забезпечення сталого розвитку та фінансової самодостатності громад і зменшення регіональних диспропорцій, причому доведено, що за умов обмеженості бюджетних ресурсів ключовим пріоритетом модернізації є впровадження диверсифікованого підходу до фінансового забезпечення регіональної та місцевої політики, який сприятиме одночасному зростанню обсягів надходжень і розширенню спектра джерел фінансування.

А також удосконалено методичні підходи до дослідження тенденцій становлення фінансових механізмів територіальних громад в умовах децентралізації шляхом поєднання аналізу стану та динаміки змін у структурі

доходів і видатків місцевих бюджетів аналізу стану та тенденцій змін в обсягах і джерелах надходжень й видатків територіальних громад, що дозволило виявити та обґрунтувати існування залежності між обсягами надходжень до місцевих бюджетів у довгостроковій перспективі та структурою їх видаткової частини у короткостроковому періоді.

Детально опрацювавши різні наукові підходи до розуміння і сутності об'єкта дослідження нами удосконалено понятійно-категоріальний апарат дисертації.

Досліджено та згруповано усі існуючі підходи на три групи: системний, інституційно-правовий та функціональний. На основі виокремлення особливостей об'єкта дослідження нами запропоновано під “фінансовими механізмами розвитку територіальних громад в умовах децентралізації” розуміти систему інструментів, норм, методів та соціально-економічних відносин між органами місцевого самоврядування, державних органів влади, місцевих суб'єктів господарювання та населення громади в процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів задля для виконання власних та делегованих державою повноважень й забезпечення досягнення стратегічних цілей розвитку територіальних громад в умовах децентралізації.

У роботі проведено комплексний стратегічний аналіз задля виявлення потенціалу удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад на основі комплексного стратегічного аналізу з використанням інноваційних підходів і методів: PEST-аналізу, SWOT-аналізу, GAP-аналізу системи управління фінансовими механізмами у поєднанні з результатами соціологічного опитування, що дозволило ідентифікувати сукупність сильних і слабких сторін функціонування територіальних громад, а також виявити наявні та потенційні можливості і загрози зовнішнього середовища, які визначають особливості впливу на ефективність фінансових механізмів їх розвитку.

На даному слайді відображено результати проведеного SWOT-аналізу у вигляді матриці рішень та GAP-аналізу системи управління фінансовими механізмами із відображенням основних розривів між наявним і бажаним станом аналізованих показників.

У процесі аналізу здійснено оцінку рівня фінансової спроможності громад Івано-Франківської області на основі інтегрального показника рівня фінансової спроможності. Детальний аналіз показників діяльності територіальних громад Івано-Франківської області (станом на початок 2024 р.) показує, що 24 % громад мають високий рівень фінансової спроможності; 11 % - оптимальний; 13 % - задовільний. Водночас негативною тенденцією є те, 29 % територіальних громад мають низький рівень фінансової спроможності, а 23 % - критичний.

З метою визначення причин і тенденцій зміни рівня фінансової спроможності територіальних громад області було проведене комплексне соціологічне дослідження на основі усіх 62 громад. Окремі результати відображені на слайді.

Узагальнення теоретичних основ функціонування територіальних громад, а також детальний аналіз тенденцій їх діяльності та зміни рівня фінансової спроможності дозволив нам обґрунтувати організаційно-методичні підходи до модернізації державної політики регіонального розвитку України в умовах післявоєнного відновлення, що розглядаються крізь призму удосконалення

фінансових механізмів розвитку територіальних громад, що ґрунтуються на інтеграції безпекового компонента у регіональну політику; застосуванні диференційованого підходу до розвитку територій; децентралізованому плануванню та посиленні ролі місцевого самоврядування; переході до концепції «розумного» управління фінансовими механізмами; активізації партнерських форматів та міжсекторальної співпраці громад; орієнтації на цілі сталого розвитку; реформуванні інституційної архітектури регіональної фінансової політики та поглибленні європейського інтеграційного вектора

Ще одним важливим елементом наукової новизни є обґрунтування концепції удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад, яка включає інноваційні підходи до формування доходів, витрат, міжбюджетних трансферів та позабюджетних фінансових ресурсів, оптимізацію податкової політики, запровадження ефективної системи фінансового вирівнювання на обласному рівні для забезпечення рівномірного розвитку регіонів, усунення диспропорцій у фінансовому забезпеченні територіальних громад та створення справедливих умов для реалізації місцевих повноважень; впровадження стимулюючого фінансового вирівнювання та адаптацію законодавства в контексті євроінтеграційних процесів.

З метою досягнення довгострокового ефекту у процесі удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації нами визначено стратегічні напрями та інструменти удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, які передбачають розширення доходної бази, оптимізацію видатків, оптимізацію механізмів міжбюджетних відносин, запровадження цифрових технологій у систему фінансового управління та активне залучення альтернативних джерел фінансування.

3. Запитання до аспіранта по темі дисертації ставили:

1. Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сурай І.Г.:

Ваш аналіз показує, що в Івано-Франківській області видатки на освіту становлять 52% бюджету. Які саме структурні чи демографічні чинники регіону призводять до таких показників і чи не створює це загрозу для бюджету розвитку громад?

Відповідь. Дякую за запитання. Це зумовлено щільною мережею малокомплектних шкіл у сільській та гірській місцевості, які дорого утримувати. Такий переки є загрозою, адже він з'їдає бюджет розвитку. Громада витрачає кошти на утримання будівель і зарплати, замість інфраструктурних проєктів та капітальних видатків.

2. Доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук Дерев'янка С.М.:

За результатами вашого соціологічного дослідження, 85% голів сільських громад відзначають зростання фінансової спроможності, тоді як серед міських голів цей показник нижчий, і 29% взагалі не відчули змін. Чим ви поясните такий

оптимізм сільських територій, враховуючи, що об'єктивні фінансові показники у міст значно вищі?

Відповідь. Дякую за запитання. Дякую за запитання. Це ефект «низького старту». Сільські громади до реформи часто не мали нічого, тому поява власних ресурсів сприймається як величезний прогрес. Міста ж і раніше мали бюджети, але втратили частину ресурсів (наприклад, військовий ПДФО) і стикнулися з вищими вимогами, тому їхня оцінка стриманіша.

3. Доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Кафка С.М.:

Ви зазначаєте, що в області діють 7 індустріальних парків, але також вказуєте на ризики неефективного управління. Які саме управлінські помилки органів місцевого самоврядування (ОМС) найчастіше гальмують запуск цих парків, окрім загальноекономічних чинників війни?

Відповідь. Дякую за запитання. Головні помилки — це призначення неефективних управляючих компаній (часто комунальних підприємств без досвіду), відсутність інженерних мереж (інвестор не хоче приходити в чисте поле) та пасивна маркетингова стратегія (очікування, що інвестор прийде сам).

4. Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Дегтяр О.А.:

Ви пропонуєте ліквідувати районний рівень і перейти до дволанкової системи громада – область. Як у такій моделі ви пропонуєте вирішувати питання районного рівня.

Відповідь. Дякую за запитання. У моделі громада – область простежується чіткий розподіл повноважень і відповідальності, що дозволяє уникнути їхнього розпорошення. Громада відповідає за місцеві послуги, розвиток і вирішення щоденних потреб мешканців, тоді як область забезпечує координацію, стратегічне планування та підтримку на ширшому регіональному рівні. Така структура сприяє прозорості, підзвітності та ефективнішому управлінню.

5. Доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин Нагорняк М.М.:

Ваша пропозиція сплачувати 50% ПДФО за місцем розташування бізнесу і 50% за місцем проживання працівника виглядає справедливою. Але як технічно реалізувати адміністрування частини податку за місцем проживання в існуючій податковій системі без створення надмірного бюрократичного навантаження на роботодавця?

Відповідь. Дякую за запитання. Технічно це вирішується через розчленення. Роботодавець сплачує загальну суму податку, а Казначейство автоматично розщеплює платіж на основі податкової адреси працівника в реєстрі. Це знімає навантаження з бухгалтерії бізнесу.

6. Кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Жук О.І.:

Згідно з вашим опитуванням, сільські громади найбільше прагнуть отримати гранти (71%), але водночас скаржаться на брак кадрів. Як розірвати це

замкнене коло: громада бідна, бо не має грантів, а грантів не має, бо немає коштів найняти кваліфікованого проектного менеджера?

Відповідь. Дякую за запитання. Розірвати коло допоможе міжмуніципальне співробітництво (найм одного фахівця на 3-4 громади) або створення Агенції регіонального розвитку на рівні області, які писатимуть проекти для малих громад на аутсорсі. А також створення Івано-Франківської міської агломерації (14 громад навколо)

7. Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Гой Н.В.:

У вашому зонуванні Івано-Франківщина віднесена до зони «Тил». Зараз область виграє від релокації бізнесу. Які фінансові інструменти потрібно закласти вже зараз, щоб після перемоги цей бізнес не повернувся масово назад залишивши зменшивши бюджет громад?

Відповідь. Дякую за запитання. Потрібно використовувати податкові стимули (пільги на місцеві податки в індустріальних парках), розвивати логістику для експорту в ЄС та забезпечити якісний сервіс (швидкі дозволи, цифрові послуги), щоб бізнесу було комфортніше тут, ніж на попередньому місці.

8. Кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління П'ятничук І. Д.:

Ваше опитування показує, що міські голови більш критичні до результатів децентралізації, ніж сільські. Чи пов'язано це з тим, що у містах мешканці мають вищі вимоги до якості послуг, і міська влада просто не встигає за цими очікуваннями, попри зростання бюджетів?

Відповідь. Дякую за запитання. Так, у містах запит мешканців значно вищий. Люди очікують не просто латання дірок, а складних інфраструктурних рішень (транспорт, мости), на які часто не вистачає коштів. До того ж міста сильніше відчули вилучення «військового» ПДФО.

9. Доктор філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, викладач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Малишівський Т.В.:

У SWOT-аналізі ви вказуєте законодавчу нестабільність як загрозу. Але водночас пропонуєте радикальні зміни (ліквідація районів, нові податки). Чи не вважаєте ви, що в період війни краще "заморозити" правила гри, а не проводити нові реформи?

Відповідь. Дякую за запитання. Замороження старого є небезпечним, бо стара система неефективна і витратна. Радикальні зміни (як ліквідація районів) дозволять акумулювати ресурси там, де вони потрібні на рівні громад та оборони, замість витрачання їх на утримання зайвих чиновників.

10. Кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Томашевська А. В.:

Чому реформа Децентралізації стала такою успішною?

Відповідь. Дякую за запитання. Тому що вона передала не лише

повноваження, а й реальні гроші та відповідальність. Громади вперше стали господарями на своїй землі, отримавши стимул заробляти та ефективно витратити, що зробило систему стійкою навіть під час війни.

До доповіді було задано 10 запитань, на які здобувач дав ґрунтовні відповіді.

4. Виступи присутніх членів семінару з оцінкою дисертації.

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сурай І.Г.:

Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів. Тема є актуальною дослідження містить новизну, яка достатньо обґрунтована.

Мета дослідження, яка полягає у розробці теоретичних, методичних та прикладних рекомендацій щодо удосконалення фінансового механізму розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, досягнута.

Дисертантом Обґрунтовано необхідність внесення низки змін до чинних нормативно-правових актів, що регулюють систему фінансового управління територіальних громад, з метою узгодження національної практики з вимогами Європейського Союзу. Сформульовано напрями оновлення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, спрямовані на побудову ефективної та збалансованої системи управління фінансовими потоками. Така система має забезпечити сталий розвиток регіонів, посилити фінансову автономію громад та зменшити територіальні диспропорції. За умов обмеженості бюджетних ресурсів ключовим орієнтиром модернізації має стати впровадження диверсифікованих підходів до фінансового забезпечення реалізації місцевої та регіональної політики, що, у свою чергу, сприятиме розширенню фінансового потенціалу територіальних громад.

Також, у роботі запропоновано концептуальні підходи до модернізації державної політики регіонального розвитку України у період післявоєнної відбудови, що передбачають перегляд та посилення фінансових інструментів, які забезпечують розвиток територіальних громад.

Результати дисертаційної роботи були використані в практичній діяльності органів місцевого самоврядування та закладів вищої освіти, а саме: Виконавчим комітетом Калуської міської ради Івано-Франківської області (довідка № 283/02-38/01 від 14.02.2025 р.); Виконавчим комітетом Косівської міської ради Косівського району Івано-Франківської області (довідка № 341 від 27.02.2025 р.); Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/161 від 08.07.2025 р.).

Дисертаційна робота має достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Стефанчука Юрія Дмитровича «Фінансовий механізм розвитку територіальних громад в умовах децентралізації» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти,

наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Дегтяр О.А.:

Дисертаційне дослідження Стефанчука Юрія Дмитровича є надзвичайно своєчасним та важливим у сучасних реаліях, коли Україна проходить крізь серйозні виклики, спричинені воєнними подіями. Робота має безперечну практичну значущість, що підтверджується успішним впровадженням її результатів у діяльність Виконавчого комітету Калуської міської ради та Виконавчого комітету Косівської міської ради Івано-Франківської області та позитивними результатами їх апробації. Представлені у дисертації положення наукової новизни підсилюють її вагомість і роблять дослідження особливо цінним.

Дисертація характеризується високим ступенем завершеності, логічною структурованістю та ґрунтовністю викладення матеріалу. У роботі простежується чіткість організації дослідження, належний методологічний підхід та повне виконання поставлених наукових завдань, що забезпечує її значну теоретичну й практичну цінність.

Варто також зазначити, що дисертант має дев'ять наукових публікацій за тематикою дослідження, що свідчить про системність і послідовність його наукової роботи. В цілому подана дисертація повністю відповідає вимогам спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, а тому може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин Нагорняк М.М.:

Дисертаційна робота Стефанчука Юрія Дмитровича на тему «Фінансовий механізм розвитку територіальних громад в умовах децентралізації» є самостійним, завершеним науковим дослідженням.

Актуальність обраної теми, що стосується удосконалення фінансового механізму розвитку територіальних громад у процесах децентралізації, а також наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, поданих у дисертації, підтверджують вагомість проведеного дослідження. Вірогідність та достовірність отриманих результатів, їх наукова новизна та повне висвітлення у наукових публікаціях свідчать про високий рівень підготовки роботи та значну дослідницьку самостійність автора.

Отримані у дисертації результати спрямовані на розв'язання важливої наукової проблеми в галузі Публічне управління та адміністрування – формування теоретичних і методичних засад, а також практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації.

Кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Жук О.І.:

Дисертаційне дослідження Юрія Дмитровича Стефанчука є ґрунтовною науковою працею, присвяченою визначенню та вдосконаленню фінансових

механізмів розвитку територіальних громад у сучасних умовах децентралізації. Тема роботи є надзвичайно актуальною, оскільки ефективність фінансової системи місцевого самоврядування прямо впливає на здатність громад забезпечувати сталий розвиток та якісні публічні послуги.

У дисертації комплексно представлено підходи до модернізації фінансової політики на місцевому рівні. Автором проведено глибокий аналіз чинних фінансових інструментів, визначено їхні недоліки та запропоновано інноваційні рішення щодо їх вдосконалення. Особлива увага зосереджена на необхідності удосконалення нормативно-правової бази, посиленні фінансової самостійності громад та впровадженні сучасних методів управління фінансовими ресурсами в умовах воєнного та післявоєнного періоду.

Результати дисертаційної роботи вирізняються науковою новизною та практичним значенням. Вони впроваджені в органах місцевого самоврядування та в освітньому процесі, що підтверджує їхню прикладну цінність. Робота характеризується цілісністю, логічною побудовою, достатнім методологічним забезпеченням і повним розкриттям поставленої мети та завдань.

З огляду на високий рівень виконання, актуальність, новизну та практичну значущість отриманих результатів, дисертація Стефанчука Юрія Дмитровича відповідає вимогам до робіт за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Томашевська А. В.:

Дисертаційна робота Стефанчука Юрія Дмитровича присвячена надзвичайно важливому напрямку – удосконаленню фінансового механізму розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. Обрана тематика повністю відповідає актуальним потребам державної політики, оскільки формування дієвих фінансових інструментів є ключовою умовою забезпечення спроможності органів місцевого самоврядування.

У дослідженні автором обґрунтовано необхідність адаптації чинної системи фінансового регулювання до сучасних викликів та європейських стандартів. Дисертант запропонував низку концептуальних і практичних рішень щодо оптимізації фінансових потоків, зміцнення бюджетної автономії громад та удосконалення механізмів фінансового вирівнювання. Значна увага приділена питанням диверсифікації джерел фінансового забезпечення, що є надзвичайно важливим в умовах обмежених бюджетних ресурсів.

Дослідження має вагомий науковий новизну та прикладне значення, що підтверджується використанням його результатів у діяльності органів місцевого самоврядування Івано-Франківської області та у практиці освітніх установ. Логічність структури, методологічна виваженість і завершеність кожного етапу дослідження свідчать про високий науковий рівень роботи та належну підготовленість автора.

З огляду на актуальність теми, обґрунтованість положень і висновків та практичну цінність одержаних результатів, дисертаційну роботу Стефанчука

Юрія Дмитровича можна рекомендувати до захисту за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління П'ятничук І. Д.:

Дисертаційне дослідження Стефанчука Юрія Дмитровича являє собою комплексне, завершене та самостійно виконане наукове дослідження, присвячене надзвичайно важливій та актуальній проблематиці. У роботі отримано результати, що характеризуються практичною значущістю та містять елементи наукової новизни.

Дослідження викладено на високому професійному рівні: структура дослідження є логічною, зміст – послідовним і внутрішньо узгодженим. За своїм змістовим наповненням і оформленням дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, установленим для досліджень за відповідною спеціальністю.

Беручи до уваги актуальність тематики, новизну підходів, обґрунтованість висновків та запропонованих автором рекомендацій, а також значну теоретичну й прикладну цінність отриманих результатів, дисертаційне дослідження заслуговує на позитивну оцінку.

Під час обговорення позитивну оцінку дисертаційній роботі Стефанчука Ю.Д. висловили: доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сурай І. Г., доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин Нагорняк М.М., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Дегтяр О. А., кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Жук О.І., кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Томашевська А. В., кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління П'ятничук І. Д..

5. Виступ наукового керівника доктора економічних наук, професора, ректора Якубів В.М., яка відзначила, що аспірант Стефанчук Юрій Дмитрович своєчасно виконував всі розділи індивідуального плану наукової роботи в установлені терміни. своєчасність та повнота виконання індивідуального плану аспіранта підтверджена результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації. Усі заплановані етапи дослідження були проведені в повному обсязі. Під час педагогічної практики Стефанчук Ю. Д. продемонстрував вміння ефективно взаємодіяти зі студентами, застосовувати сучасні методики навчання та організації освітнього процесу. Науковий керівник також відзначила особисті якості аспіранта – відповідальність, ініціативність, вміння працювати в команді та високий рівень академічної культури. Серед колег-аспірантів і студентів він користувався авторитетом і повагою, що додатково підкреслює його професійну зрілість і готовність до подальшої наукової діяльності.

Дисертація аспіранта «Фінансовий механізм розвитку територіальних громад в умовах децентралізації» за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів

України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 (зі змінами) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), та може бути представлена до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

6. В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь: Сурай Інна Геннадіївна доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування; Дегтяр Олег Андрійович доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування; Нагорняк Михайло Миколайович доктор політичних наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин; Дерев'янка Сергій Миронович доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук; Жук Ольга Іванівна кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування; Кафка Софія Михайлівна доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування; Гой Наталія Василівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування; П'ятничук Ірина Дмитрівна кандидат економічних наук, доцент, декан факультету управління; Томашевська Антоніна Василівна кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування; Дробчук Наталія Юріївна доктор філософії за спеціальністю 051 Економіка, асистент кафедри публічного управління та адміністрування; Хом'як Іван Васильович доктор філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, асистент кафедри публічного управління та адміністрування; Малишівський Тарас Володимирович доктор філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, викладач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування.

Заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Стефанчука Юрія Дмитровича та обговоривши її на фаховому семінарі факультету управління, прийнято наступні висновки щодо дисертації: рекомендувати для подання до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

7. Висновок про перевірку дисертацій та наукових публікацій здобувача на виявлення порушення академічної доброчесності з наданням (до витягу додається довідка за підписом проректора).

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Висновок
наукового фахового семінару факультету управління
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації «Фінансовий механізм розвитку територіальних громад в
умовах децентралізації» здобувача ступеня доктора філософії за спеціальністю
281 Публічне управління та адміністрування з галузі знань 28 Публічне
управління та адміністрування

1. Актуальність теми. Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими трансформаціями, ключовим напрямом яких є децентралізація публічного управління. Вона спрямована на створення спроможних територіальних громад, здатних самостійно вирішувати питання місцевого розвитку, ефективно використовувати наявні ресурси та забезпечувати належну якість життя населення. У цьому контексті першочергового значення набувають питання формування та вдосконалення фінансових механізмів, які виступають базовою умовою фінансової автономії та стійкого розвитку територіальних громад.

Фінансова децентралізація створила нові можливості для територіальних громад: збільшено частку власних доходів місцевих бюджетів, розширено податкову базу, запроваджено нові інструменти фінансового вирівнювання та міжбюджетних трансфертів. Водночас, у процесі реалізації цих змін виявилися і проблемні аспекти: нерівномірність фінансового потенціалу між громадами, недостатній рівень фінансової дисципліни, обмежені можливості залучення позабюджетних ресурсів, а також відсутність дієвих механізмів стратегічного фінансового планування.

В умовах глобалізаційних викликів та необхідності забезпечення економічної стійкості країни саме територіальні громади стають основою для реалізації державної регіональної політики, формування конкурентоспроможної економіки та соціально орієнтованого суспільства. Тому питання підвищення ефективності фінансових механізмів розвитку громад є надзвичайно важливим як для науки, так і для практики публічного управління.

Актуальність теми зумовлюється також необхідністю пошуку оптимальних інструментів забезпечення збалансованого розвитку територій, упровадження сучасних фінансових технологій, активізації інвестиційної діяльності та партнерства між органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадянським суспільством. Успішне вирішення цих завдань потребує наукового обґрунтування нових підходів до формування й удосконалення фінансових механізмів, що враховують особливості децентралізованої моделі управління та спрямовані на підвищення фінансової спроможності територіальних громад.

Тому дослідження фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації є актуальним і має важливе теоретичне та практичне значення. Воно сприятиме виробленню ефективних управлінських рішень, забезпеченню фінансової стійкості громад та сталого розвитку регіонів України в цілому.

Обґрунтування перспективних напрямів удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад на сучасному етапі дасть можливість забезпечити підвищення їх фінансової спроможності, розвинути інфраструктуру та забезпечити підвищення якості життя населення.

2. Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась у межах науково-дослідної роботи Карпатського національного університету імені Василя Стефаника: "Теоретико-методологічні та прикладні засади розробленні і функціонування інноваційних механізмів публічного управління та адміністрування" (номер державної реєстрації 0120U100494), внесок автора полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Дисертація є результатом самостійного наукового дослідження здобувача, а сформульовані положення, висновки, рекомендації та пропозиції обґрунтовано автором особисто й логічно впливають із змісту роботи та отриманих теоретичних і прикладних результатів.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає в тому, що основні теоретичні та прикладні розробки й пропозиції автора можуть бути використані при підготовці навчально-методичних матеріалів з публічного управління, при викладанні здобувачам закладів вищої освіти, а також в практичній діяльності органів місцевого самоврядування. Основні результати даного наукового дослідження використано:

- Виконавчим комітетом Калуської міської ради Івано-Франківської області (довідка № 283/02-38/01 від 14.02.2025 р.) використано розробки та пропозиції щодо напрямів удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад, зокрема: концепцію удосконалення фінансових інструментів розвитку територіальних громад, яка включає запровадження новітніх підходів до управління дохідною та видатковою частинами бюджету, модернізацію механізмів міжбюджетного фінансування та активне залучення альтернативних джерел фінансування поза межами бюджет;

- Виконавчим комітетом Косівської міської ради Косівського району Івано-Франківської області (довідка № 341 від 27.02.2025 р.) використано результати комплексного стратегічного аналізу із використанням PEST-, SWOT- і GAP-методів та соціологічного опитування дозволив виявити внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на ефективність фінансових механізмів розвитку територіальних громад;

- Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/161 від 08.07.2025 р.) використано розробки автора щодо узагальнення і систематизації теоретичних засад організації фінансових механізмів територіальних громад в умовах децентралізації у процесі підготовки здобувачів та викладання курсів на кафедрі публічного управління та адміністрування та у науково-дослідній роботі здобувачів та науковців університету.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації полягає у тому, що у дисертаційній роботі за результатами дослідження розроблено пропозиції

щодо удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, зокрема:

вперше:

- обґрунтовано диференційований підхід до вдосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад, який ґрунтується на новому макрорегіональному поділі держави з урахуванням безпекових аспектів та пріоритетів стратегічного планування в умовах післявоєнного відновлення шляхом виділення таких зон: зона небезпеки, прифронтна зона, опорна зона, тилова зона та тимчасово окуповані території. У межах даного безпекового макрорегіонального поділу розроблено диференційовані підходи до формування пріоритетів та напрямків удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад;

удосконалено:

- методичні підходи до дослідження тенденцій становлення фінансових механізмів територіальних громад в умовах децентралізації шляхом поєднання аналізу стану та динаміки змін у структурі доходів і видатків місцевих бюджетів аналізу стану та тенденцій змін в обсягах і джерелах надходжень й видатків територіальних громад, що дозволило виявити та обґрунтувати існування залежності між обсягами надходжень до місцевих бюджетів у довгостроковій перспективі та структурою їх видаткової частини у короткостроковому періоді;

- організаційно-методичні підходи до модернізації державної політики регіонального розвитку України в умовах післявоєнного відновлення, що розглядаються крізь призму удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад, що ґрунтуються на інтеграції безпекового компонента у регіональну політику; застосуванні диференційованого підходу до розвитку територій; децентралізованому плануванні та посиленні ролі місцевого самоврядування; переході до концепції «розумного» управління фінансовими механізмами; активізації партнерських форматів та міжсекторальної співпраці громад; орієнтації на цілі сталого розвитку; реформуванні інституційної архітектури регіональної фінансової політики та поглибленні європейського інтеграційного вектора;

- науково-теоретичні засади та прикладні підходи до модернізації фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, що передбачають формування ефективної та збалансованої системи управління фінансовими ресурсами, орієнтованої на забезпечення сталого розвитку та фінансової самодостатності громад і зменшення регіональних диспропорцій, при цьому доведено, що за умов обмеженості бюджетних ресурсів ключовим пріоритетом модернізації є впровадження диверсифікованого підходу до фінансового забезпечення регіональної та місцевої політики, який сприятиме одночасному зростанню обсягів надходжень і розширенню спектра джерел фінансування;

- концепцію удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад, яка включає інноваційні підходи до формування доходів, витрат, міжбюджетних трансферів та позабюджетних фінансових ресурсів, оптимізацію податкової політики, запровадження ефективної системи фінансового вирівнювання на обласному рівні для забезпечення рівномірного

розвитку регіонів, усунення диспропорцій у фінансовому забезпеченні територіальних громад та створення справедливих умов для реалізації місцевих повноважень; впровадження стимулюючого фінансового вирівнювання та адаптацію законодавства в контексті євроінтеграційних процесів;

- стратегічні напрями та інструменти удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад в умовах децентралізації, які передбачають розширення доходної бази, оптимізацію видатків, оптимізацію механізмів міжбюджетних відносин, запровадження цифрових технологій у систему фінансового управління та активне залучення альтернативних джерел фінансування;

набули подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний науковий апарат дисертації, зокрема, розкрито сутність поняття: “фінансові механізми розвитку територіальних громад в умовах децентралізації” під якими розуміємо систему інструментів, норм, методів та соціально-економічних відносин між органами місцевого самоврядування, державних органів влади, місцевих суб’єктів господарювання та населення громади в процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів задля для виконання власних та делегованих державою повноважень й забезпечення досягнення стратегічних цілей розвитку територіальних громад в умовах децентралізації;

- методичні підходи до визначення стратегічного потенціалу удосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад на основі комплексного стратегічного аналізу з використанням методів: PEST-аналізу, SWOT-аналізу, GAP-аналізу системи управління фінансовими механізмами у поєднанні з результатами соціологічного опитування, що дозволило ідентифікувати сукупність сильних і слабких сторін функціонування територіальних громад, а також виявити наявні та потенційні можливості і загрози зовнішнього середовища, які визначають особливості впливу на ефективність фінансових механізмів їх розвитку.

6. Використання (апробація) результатів роботи.

Основні положення і результати наукового дослідження обговорено та схвалено на всеукраїнських науково-практичних конференціях, серед яких, зокрема: Міжнародному круглому столі до Дня Незалежності України “Незалежність України: сучасна доктрина і практика публічного управління” (Київ, 22 серп. 2022 р.); Міжнародній мультидисциплінарній науковій інтернет-конференції “Світ наукових досліджень. Випуск 13” (25-26 жовтня 2022 року); Звітній науковій вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2022 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (3–7 квітня 2023 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції “Інноваційні технології у розвитку сучасного суспільства” (10–11 жовтня 2024 р.); IX Всеукраїнській науково-практичній конференції “Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти” (м. Ужгород, 4 грудня 2024 р.); Звітній науковій вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2022 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (3–7 квітня 2023 р.).

7. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі публічного управління та адміністрування, науковий керівник доктор економічних наук, професор Якубів В.М.

Робота є результатом самостійних досліджень Стефанчука Юрія Дмитровича.

8. Перелік публікацій за темою дисертації. За результатами досліджень опубліковано 9 наукових праць, з яких:

- 3 статей надруковано в наукових фахових виданнях України (категорії Б) з державного управління;
- 6 тез – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

Статті у фахових виданнях України категорії Б:

1. Стефанчук Ю. Д. Еволюція розвитку місцевих фінансів в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. Науковий журнал. 2024. Вип. 41. С. 157-161.

DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.41.21>

URL: https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2024/41-2024/41_2024.pdf

2. Стефанчук Ю. Д. Напрями удосконалення фінансового механізму розвитку територіальних громад. Збірник наукових праць «Право та державне управління». 2024. №4. С. 600-607.

DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.83>

URL: <http://pdu-journal.kpu.zp.ua/issue-4-2024>

3. Стефанчук Ю. Д. Тенденції становлення місцевих бюджетів територіальних громад. Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування. 2025. № 1. С. 146-152.

DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2025.1.23>

URL: <http://pa.stateandregions.zp.ua/issue-1-2025>

Публікації, що засвідчують апробацію результатів дослідження

1. Стефанчук Ю. Д. Місцеві фінанси - головний інструмент трансформації місцевого самоврядування в Україні. Незалежність України: сучасна доктрина і практика публічного управління. Матеріали міжнародного круглого столу до Дня Незалежності України (Київ, 22 серп. 2022 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2022. 272 с. С. 206.

URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/1986/files/6f7ca417-8b30-4593-a3c0-92c79505b382.pdf>

2. Стефанчук Ю. Д. Місцеві фінанси в системі регіонального розвитку: особливості воєнного періоду. Матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції "Світ наукових досліджень. Випуск 13" 25-26 жовтня 2022 року.

URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/4013/>

3. Стефанчук Ю. Д. Важливість забезпечення бюджетної стійкості громад у час війни. Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів,

докторантів, аспірантів університету за 2022 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 3–7 квітня 2023 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 345 с. С. 42-43.

URL: <https://nauka.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/122/2023/10/2023-tezy-vyk-1.pdf>

4. Стефанчук Ю. Д. Організаційні зміни в управлінні місцевими фінансами в Україні. Інноваційні технології у розвитку сучасного суспільства: тези доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 жовтня 2024 р. Навчально-науковий Інститут просторового планування та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка». Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. С. 143-144.

URL: <https://ipptlpnu.herokuapp.com/about?section=61518b7f9385ed0004c55d7b>

5. Стефанчук Ю. Д. Інструменти регіонального розвитку в умовах децентралізації влади в Україні. Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів IX Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 4 грудня 2024 р.). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 241 с. С. 78-79.

URL: https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/4686/1/Bacho_Patak_i_storichnij_aspekt_formuvannya_avtomobilnoyi_galuzi_vishegradskoyi_chetvirki_2024.pdf

6. Стефанчук Ю. Д. Стратегічний аналіз ефективності управління місцевими фінансами в територіальних громадах. Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 24-28 березня 2025 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2025. 455 с. С. 430-431.

URL: <https://drive.google.com/file/d/1NScAYZfMANLaRAKTclXDyaearniSq2RQ/view>

1. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати.

Отримані результати можуть бути застосовані в галузях знань вищої освіти «Публічне управління та адміністрування» (спеціальність «Публічне управління та адміністрування»). Зокрема, у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника матеріали дисертації можна використати під час розробки питань лекцій і семінарських занять із навчальних дисциплін спеціальностей 281 Публічне управління та адміністрування.

Матеріали дисертації можна використовувати у проведенні навчання із підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, представників громадських організацій.

2. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Результати дослідження мають значну практичну цінність для Виконавчого комітету Калуської міської ради та Виконавчого комітету

Косівської міської ради Івано-Франківської області. Висновки та рекомендації, що стосуються науково-теоретичного обґрунтування й розробки тенденцій підвищення ефективності публічного управління територіальних, можуть бути безпосередньо впроваджені в практичну діяльність органів місцевого самоврядування та державних інституцій. Практична цінність дослідження полягає у розробленій автором системі рекомендацій, які спрямовані на вдосконалення фінансових механізмів розвитку територіальних громад, особливо в умовах децентралізації, нестабільності бюджетних надходжень, воєнного стану та періоду післявоєнного відновлення. Запропоновані підходи сприяють підвищенню ефективності управлінських процесів, зміцненню фінансової спроможності громад та забезпеченню їхньої здатності реагувати на сучасні виклики.

3. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

ВВАЖАТИ:

1. Дисертаційна робота Стефанчука Юрія Дмитровича на тему «Фінансовий механізм розвитку територіальних громад в умовах децентралізації» є завершеним науковим дослідженням, у якому комплексно розроблено теоретичні засади, методичні підходи та прикладні рекомендації щодо вдосконалення фінансового механізму та підвищення ефективності публічного управління територіальними громадами в умовах децентралізації та зростаючої невизначеності. Запропоновані автором рішення спрямовані на зміцнення фінансової спроможності громад, оптимізацію управління ресурсами та забезпечення сталого розвитку місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

2. За темою дисертації опубліковано 9 наукових публікацій, де повністю відображені основні результати дисертації, з яких: 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України (категорії Б) з державного управління; 6 тез – у матеріалах науково-практичних конференцій.

3. Дисертація відповідає вимогам, встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) та Вимогами до оформлення дисертації наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Фінансовий механізм розвитку територіальних громад в умовах децентралізації», подану Стефанчуком Юрієм Дмитровичем на здобуття ступеня доктора філософії. Рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Розглянувши заяви і документи голови СБР, рецензентів і опонентів та встановивши, що подані документи відповідають вимогам до членів спеціалізованої вченої ради згідно Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Пропонувати вченій раді Університету призначити наступний склад разової ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради

1. Сурай Інна Геннадіївна – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4377-2724>

Кандидатська дисертація: диплом 13.04.2005 р., спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

Докторська дисертація: диплом 31.10.2014 р., спеціальність 25.00.03 – державна служба.

1. Goncharuk N., Pyrokhova Y., Suray I., Prokopenko L., Prudius L. Reformation Public Administration in Ukraine in the Context of European Integration: Current State, Problems and Priorities. *Economic Affairs*. 2023. Vol. 68, No. 03. P. 1613-1627.

DOI: <http://dx.doi.org/10.46852/0424-2513.3.2023.27>

URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85177025883?origin=resultslist>

ist

ISSN : 0424-2513 (*SCOPUS, Q3*)

Keywords:

Public management, European integration, public administration, public service, government service, digitalization, sustainable development, innovative approaches, innovative development, administrative service

2. Томашевська А.В., Сурай І.Г. Інвестиції в інфраструктурні проекти як ключовий фактор розвитку та відбудови територіальних громад. *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2023. № 7(37). С. 65-74.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7\(37\)-269-281](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7(37)-269-281)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/5661>

(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: інфраструктурні проекти, інвестиції, інвестиційна привабливість регіону, інновації, державно-приватне партнерство, механізм, територіальні громади, публічне управління

3. Сурай І.Г., Цап В.І. Формування місцевої програми як механізм посилення сектору громадського здоров'я в територіальній громаді. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.6.6>

URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/3924/3960>

(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова:

публічне/державне управління, децентралізація, місцеве самоврядування, територіальні громади, громадське здоров'я, механізм, місцева програма, державно-приватне партнерство, охорона здоров'я, медичні послуги

4. Shulzhyk, Y., Suray, I., Parkhomenko-Kutsevil, O., Zakharchenko, V., & Slobozhan, O. (2024). Addressing contemporary issues in public administration: Effective strategies for improving efficiency and transparency in public services. *Multidisciplinary Reviews*, 8, 2024spe080.

DOI: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe080>

ist

URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85216778854?origin=resultslist>

(SCOPUS, Q3)

Keywords:

territorial communities, decentralisation, local self-government, transparency, sustainable development, European integration

Рецензентами:

Жук Ольга Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Кандидатська дисертація: диплом 28.04.2009 р., спеціальність 08.00.04 – економіка і управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8519-5529>

I. Zagorsky V., Rahimov F., Horbova N., **Zhuk O.**, Pershko L., Mihu I. Socio-economic Aspect of Territorial Organization of Power. *Economic Affairs*. 2023. Vol. 68, No. 03. P. 1555-1564. . ISSN: 0424-2513. (SCOPUS)

DOI: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.3.2023.22>

URL: <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv68n4v.pdf>

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56294378400>

Keywords:

Territorial power, Territorial Community, Public Administration, Programs, Forecasting, Gentrification, Development of Territorial communities, Development of Territories, Management of Economic Development of The Community, Sustainability

2. Жук О.І., Томашевська А. В. Ефективність діяльності органів місцевого самоврядування в контексті децентралізації. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 9(9). С. 536-548.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9\(9\)-536-548](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9(9)-536-548)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/16832/16904>

(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: публічне управління, державне управління, сталий розвиток, ефективність, ефективність публічного управління, місцеве самоврядування, органи місцевого самоврядування, децентралізація, розвиток територіальних громад, невизначеність, резильєнтність, спільна власність територіальних громад, європейська інтеграція

3. Томашевська А.В., Жук О.І. Розвиток територіальних громад в умовах невизначеності. *Наукові перспективи*. 2024. № 11(53). С. 359-372.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11\(53\)-359-372](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11(53)-359-372)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/17100/17172>

(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: публічне управління, державне управління, сталий розвиток, ефективність, ефективність публічного управління, місцеве самоврядування, органи місцевого самоврядування, децентралізація, розвиток територіальних громад, невизначеність, резильєнтність, спільна власність територіальних громад, європейська інтеграція

3. Томашевська Антоніна Василівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Кандидатська дисертація: диплом 28.02.2017 р., спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8182-5906>

1. Томашевська А.В., Сурай І.Г. Інвестиції в інфраструктурні проекти як ключовий фактор розвитку та відбудови територіальних громад. *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2023. № 7(37). С. 65-74.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7\(37\)-269-281](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-7(37)-269-281)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/5661>

(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: інфраструктурні проекти, інвестиції, інвестиційна привабливість регіону, інновації, державно-приватне партнерство, механізм, територіальні громади, публічне управління

2. Жук О. І., Томашевська А. В. Ефективність діяльності органів місцевого самоврядування в контексті децентралізації. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 9(9). С. 536-548.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9\(9\)-536-548](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9(9)-536-548)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/16832/16904>

(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: публічне управління, державне управління, сталий розвиток, ефективність, ефективність публічного управління, місцеве самоврядування, органи місцевого самоврядування, децентралізація, розвиток територіальних громад, невизначеність, резильєнтність, спільна власність територіальних громад, європейська інтеграція

3. Томашевська А.В., Жук О.І. Розвиток територіальних громад в умовах невизначеності. *Наукові перспективи*. 2024. № 11(53). С. 359-372.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11\(53\)-359-372](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-11(53)-359-372)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/17100/17172>

(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: публічне управління, державне управління, сталий розвиток, ефективність, ефективність публічного управління, місцеве самоврядування, органи місцевого самоврядування, децентралізація, розвиток територіальних громад, невизначеність, резильєнтність, спільна власність територіальних громад, європейська інтеграція

Офіційними опонентами:

4. Гавкалова Наталія Леонідівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (м. Харків).

Кандидатська дисертація: диплом ДК № 003878 від 02.07.1999 р., спеціальність 08.06.01 – економіка підприємства і організація виробництва

Докторська дисертація: диплом ДД №008083 від 10.03.2010 р., спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1208-9607>

1. Gavkalova N., Akimova L., Zilinska A., Lukashev S., Avedyan L., Akimov O. (2022). Functioning of united territorial communities and identification of main problems of organizational support of local budget management. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(43), 107–117. (SCOPUS)

DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.43.2022.3708>

URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85165281828?origin=results>

list

ISSN 2306-4994

Keywords: local budgets, decentralization, organizational support, management, united territorial community

Gavkalova N., Akimova L., Zilinska A., Avedyan L., Akimov O., Kyrychenko Y. (2022). Efficiency in the context of ensuring sustainable territorial development. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(45), 234–243. (SCOPUS)

DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3830>

URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85158853960?origin=results>

list

ISSN 2306-4994

Keywords: sustainable development, territorial community, development strategy, principles of sustainable development, public authority, local self-government

2. Gavkalova N., Avedyan L., Akimov O., Akimova L., Belyavtseva V. (2023). The effectiveness of the development of territories in the state regional system politicians. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(51), 333–344. (SCOPUS)

DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4116>

URL: <https://www.scopus.com/pages/publications/85170703027?origin=results>

list

ISSN 2306-4994

Keywords: Budget, regional policy, financial capacity, SWOT analysis, united territorial communities, competitiveness of the region

5. Бондарчук Наталія Володимирівна – доктор наук з державного управління, професор, завідувачка кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування Дніпровського державного аграрно-економічного університету (м. Дніпро).

Кандидатська дисертація: диплом 15.12.2004 р., спеціальність 08.07.02 – економіка сільського господарства і АПК

Докторська дисертація: диплом 22.12.2011 р., спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0418-5239>

1. Бондарчук Н.В. Удосконалення механізму державного управління інвестиційним розвитком регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 20 С. 139-143.

DOI: 10.32702/2306)6814.2023.20.139

URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/2276/2306>
(фак. видання, категорія Б)

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, державне управління, механізм, інвестиційний розвиток регіону

2. Бондарчук Н. В. Державне управління інвестиційною привабливістю регіону: виклики та перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 16. С. 141-146.

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.16.141

URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1939/1959>
(фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, державне управління, інвестиційна політика, інвестиційний розвиток регіону, інвестиційна привабливість регіону

3. Бондарчук Н.В., Застава І.А. Теоретичні засади стратегічного управління розвитком сільських громад у рамках реалізації цілей сталого розвитку. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 2.. С. 502-512.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-502-512](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-502-512)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/19770>

Ключові слова: стратегічне управління, сталий розвиток, сільські території, місцеве самоврядування

4. Бондарчук Н. В. Механізми державного стимулювання МСП як фактор посилення фінансової спроможності територіальних громад в умовах децентралізації. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 8(18). С. 249-260.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-8\(18\)-249-260](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-8(18)-249-260)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/28058> (фах. видання, категорія Б)

Ключові слова: публічне управління, механізм, мале і середнє підприємництво, інноваційний розвиток, державне стимулювання, розвиток територіальних громад, децентралізація, інновації, інноваційний розвиток, фінансова спроможність, сталий розвиток

Голова фахового семінару
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародних
відносин

Михайло НАГОРНЯК

Секретар фахового семінару
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління
та адміністрування

Наталія ДРАБЧУК

21 листопада 2025 року